

מוגנות והמסתעף 19 – תגובה למתנגדים למוגנות

מאת: יהושע ברמן

להצטרף לרשימת התפוצה יש לשלוח מייל לכתובת: RBSA613@GMAIL.COM

נשאלתי על ידי אחד מחברי הקבוצה: יש המתנגדים נחרצות לכל הרעיון של מוגנות ולטענתם משפט כמו הגוף הוא פרטי שלי הוי פתח לעשות ככל העולה על רצונו בגיל מאוחר יותר ח"ו. הם מכנים את כל העניין "סכנת המוגנות" או "תועבת המוגנות". הדבר יוצר אצלי בלבול ואשמח שתעשה לי סדר בדברים.

ראשית כל חשוב לזכור כי כמעט ואין נושא בעולם שאינו שנוי במחלוקת ברמה כזו או אחרת. כשם שאין פרצופיהן שווים כך אין דעתם שווה. זה אומר בכה וזה אומר בכה. כך היא דרכו של עולם. לעיתים לא רחוקות, חילוקי הדעות נעשים חריפים, ולפעמים אפילו חריפים ביותר.

מובן מאליו שאם מציאות זו נכונה לגבי כל נושא שהוא, על אחת וכמה וכמה שניתן לצפות לחילוקי דעות חזקים וחריפים ביותר כשמדובר בנושא רגיש וטעון.

אז בוא נשנן לעצמנו: "מוגנות" זה בעצם אומר, בוא נעשה כמירב יכולתנו שילדינו לא ייפגעו מינית. אם כן, ההתעסקות בנושא המוגנות פירושה להתעסק, ברמה זו או אחרת, בנושא המיניות. נושא המיניות מהווה אחד מן הנושאים הרגישים וטעונים ביותר, אולי הוא הרגיש והטעון ביותר. לכן, לא נראה סביר לצפות שלא יהיו כאן חילוקי דעות. בכל מה שקשור לנושא הזה, בין בצורה ישירה בין בעקיפין, יש לצפות שיהיו חילוקי דעות ושאלה יהיו חזקים וחריפים.

עצם העובדה שיש כאלה שחולקים בתקיפות על "מוגנות" ואפילו מרחיקים לכת לכנותו "סכנה" או "תועבה" אינו אמור להפתיע אף אחד. אדרבה, יש לצפות שכך יקרה.

מה נשאר אם כן לכל בר דעת לעשות? לברר כמיטב יכולתו: הצדק עם מי. היה מרגלא בפומיה דמורי ורבי הגאון רבי משה טברסקי הי"ד לאחר סיכום הגישות השונות בביאור הסוגיא, "והבוחר יבחר!" כמובן, על כל אחד להתייעץ עם רבותיו כי כל הנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל.

וכהתחלה לתגובה עניינית, אגיד שכך עשיתי. ספרי "תצילני מפגע רע" עברו עליו רבנים גדולים וחשובים, בראשם הגאון רבי יהודה סילמן שליטא. זה נכון גם לגבי ספרי הילדים "קריאה לעזרה" ו"מגע בריא". ובגלל שאלה האחרונים מיועדים לקריאה עם או על ידי ילדים, לפי הוראת הרב סילמן, עברו עליהם גם מומחי חינוך ופסיכולוגיה. מבחינה זו, אני סבור שהגושפנקה על הצפת נושא המוגנות וההתעסקות בו, על כל פנים בניסוח של ספריי הנ"ל, היא בריאה וחזקה.

נראה לי כי יש מקום גם להגיב על עצם הטענה. הטענה, כפי שהיא הופיעה בשאלה, היא שללמד ילד שהגוף פרטי שלו זה יכול לגרום לכך שבשלב יותר מאוחר הוא ייקח את זה כהצדקה "לעשות ככל העולה על רוחו". אני מניח שיש עוד טענות לגבי כללי מוגנות אחרים, אבל כעת זו הטענה היחידה ששמעתי או ראיתי בצורה מפורשת, ולכן רק עליה אוכל להגיב. אז הנה התגובה שלי לטענה זו.

- 1) מה בעצם המתנגדים רוצים להגיד, שהגוף הוא לא פרטי שלו? אם הגוף של האדם אינו פרטי שלו אז של מי זה? ואם אליבא דאמת הגוף כן פרטי שלו, אז איך ניתן לטעון שלהגיד לו את האמת יזיק לו?!
- 2) האם זה יזיק לילד אם נלמד אותו שהתיק שלו הוא פרטי שלו, ולמשל אין לאחרים להכניס לתוכו דברים שלהם בלי רשותו? (ואגב – אבל זה בעצם בכלל לא אגב – עצם סגנון הדיבור "קח את התיק שלך" מלמד את הילד שהתיק שלו הוא פרטי שלו. ודוק!). האם זה יזיק לילד אם נלמד אותו ששאר חפציו הם פרטיים שלו? בכלל, האם המתנגדים האלה רוצים לטעון שעצם המושג של "פרטי" ו"שלי" זה דבר מסוכן ומתועב? אם כך הם רוצים לטעון, אז שיפסיקו ללמד את הילדים בבא קמא, בבא מציעא ובבא בתרא! שיפסיקו ללמד את הילדים כל המצוות והדינים הקשורים לחושן משפט כי כולם מבוססים על ההגדרה של בעלות. מה שלי ומה שלך. אם עשית נזק לחפץ שלי אתה חייב לשלם לי. מצאת חפץ שהוא שלי (כלומר, בעלות).

- שלא התייאשתי ממנו), אתה חייב להחזיר לי כי זה שלי. ואם לגבי החפצים של האדם, שהם הרובד החיצוני ביותר של האדם (ע' ביאור הגר"א על מגילת אסתר) מותר וחובה לדעת מה הוא פרטי שלי ומה הוא פרטי שלך, אז על אחת כמה וכמה בקשר לגוף שהוא מהווה רובד יותר פנימי של האדם.
- (3) והגע עצמך, בדיני נזקים, אחד מהקטגוריות הבולטות ביותר היא נזקי הגוף! עשית לגוף שלו נזק, אתה חייב לשלם לו. כי הגוף שלו הוא פרטי שלו לא פחות מהחפצים שלו.
- (4) עוד תגובה בסיסית לטענתם של המתנגדים: מנא לך הא?! מאיפה המתנגדים לוקחים את הטענה הזו שללמד ילד שהגוף שלו הוא פרטי שלו עלול לגרום לו "לעשות ככל העולה על רוחו" בגיל מאוחר יותר? האם מצאו איזה מקור בתנ"ך לקביעה זו? האם מצאו מקור בש"ס ופוסקים?
- (5) אם אין להם מקור תורני, אולי הם מצאו איזה מחקר מדעי שמהווה הוכחה ובסיס לטענתם?
- (6) אישית, אני לא מכיר מקור תורני או להבדיל מחקרי לטענתם, אבל, בסדר, אני בוודאי לא כזה תלמיד חכם שאני יכול להגיד שאין כזה מקור, ואני גם לא כזה בקי במחקרים להגיד שאני יודע שאין מחקר כזה, אבל אם יש מקור או הוכחה חשוב להציע אותו כדי שנוכל לדון עליו.
- (7) אם יתברר שאין למתנגדים האלה שום מקור או הוכחה לטענתם, אז למה בכלל להתייחס לטענתם?
- (8) ואם המתנגדים יגידו "כך הסברה הישרה אומרת", אז תחליטו לבד אם אתם מסכימים עם סברתם או לא.
- (9) ואם המתנגדים יגידו שכך קיבלו מרבתייהם, אז אוקיי, דעת תורה זה דעת תורה. כי לא מחשבותיי מחשבותיכם... ואם כך, בוודאי שעל כל אחד לשאול את דעת רבותיו ולפעול כהוראתם. אני שוב אגיד שהדברים שאני כתבתי כן עברו ביקורת של רבנים גדולים וקיבלו את אישורם, ובכלל, כל הפעילות שלי בתחום הזה היא על פי הדירבון וההדרכה שקיבלתי ממורי ורבי הגאון רבי אהרון שרגא לופיאנסקי שליטא. כנזכר לעיל, כל הנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל.

אציין רק שכשמציעים שאלה כזו, לדעתי חשוב לשאול לא באופן כללי, לא לשאול "באוויר", אלא יש להביא דוגמאות קונקרטיות. למשל, אפשר להביא לרב אחד מן הניוזלטרס ולבקש ממנו להגיד לך אם התוכן ראוי או לא. לא כדאי לדון על מושגים מופשטים כמו "מוגנות" שמאוד ייתכן שאחד מבין אותו כך והשני מבין אותו בצורה אחרת, אלא יש לדון על תוכן קונקרטי וברור, כל דבר לגופו ועניינו. פעם, בגלל ששמעתי רחשי התנגדות ל"מוגנות", החלטתי לבצע שינוי השם והתחלתי לקרוא לדברים האלה "בטיחות אישית" (שזה התרגום המילולי של personal safety שהוא המונח באנגלית לנושא זה). למה עשיתי כן? כי מזמן קיבלתי רושם שיש אנשים שנצמדים למונח מסוים, בין אם זה באופן חיובי בין אם זה באופן שלילי, מבלי שהם באמת מבינים את ההגדרה של המונח. לכן, אם תתחיל להשתמש במונח אחר, תוכל להתחמק מההתנגדות. אבל בסוף החלטתי שאין צורך. כאמור, תמיד היו ותמיד יהיו חילוקי דעות. לפעמים חילוקי הדעות הם ענייניים ומבוססים ולפעמים לא בדיוק, אבל תמיד יהיו חילוקי דעות. ומאחר ומונח מוגנות הוא המונח הרווח בציבור בעניין הזה, הגעתי למסקנה שאין מספיק הצדקה לנסות להתחמק מההתנגדות. אני רק יכול לקוות שמי שחושב לאמץ את גישת ההתנגדות שלא יעשה כן סתם כך מבלי לבדוק טוב את הטענות, בצורה קונקרטית וברורה כל אחד לגופו ועניינו.